

Till Region Gävleborg

Slutrapport ValBorg Dnr: 2015-1527

Härmed översändes slutrapport för Projekt ValBorg enligt begäran.

Sammanfattning

Rapporten innehåller en redovisning av mål och syfte med förstudien, vad som uppnåtts under sex månader genom olika aktiviteter, en analys av resultatet finns såväl integrerat som specifikt, hur fortsättningen ser ut för arbetet med validering samt hur arbetet genomförts med resultatspridning.

Validering har varit ett begrepp som använts i Sverige de senaste årtiondena. Tolkningen av ordet är dock fortfarande inte helt klart för allmänheten. Det finns flera olika definitioner och tolkningar. Denna förstudie utgår från Regeringens definition av validering från 2003 "Validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats." Definitionen är tillräckligt vid för att vara användbar.

Målgrupp är vuxna utrikes födda med annan kompetens och eller "ej legitim svensk utbildning". Indirekt målgrupp i projektet är handläggare på Arbetsförmedlingen, kommunens arbetsmarknadsavdelningar, politiker, SYV på olika nivåer m.fl. som arbetar med utbildning, arbetsmarknadsinsatser eller tillväxtfrågor. Genom möten, telefon- samt mailkontakter har dessa målgrupper fått föra fram sin egen kompetens, kunskap, sina nuvarande behov samt det som den indirekta målgruppen sett som möjligheter och hinder i valideringsfrågan.

Förstudiens övergripande syfte är att synliggöra och hitta strategier och strukturer för att förkorta tiden och effektivisera insatserna för individen, att nå målen: självförsörjning och inkludering i samhället. Resultatet av de strategier och strukturer gällande validering som identifierats i förstudien visar att det finns många möjligheter, men når inte majoriteten av målgruppen i vår region. Tydligare strukturer och mer information och kunskap krävs.

Förstudiens övergripande mål är att ligga som grund för en ESF- (Europeiska socialfonden) ansökan när det gäller validering för utrikes födda. Det är uppfyllt i och med att Region Gävleborg beslutat att gå vidare med att ansöka om ESF-medel 2016 för att kunna utveckla ett valideringscentrum i regionen. En regional referensgrupp ska bildas som ska samla den regionala kompetens som finns i frågan. Också detta mål är uppfyllt, en regional referensgrupp är bildad.

De delmål förstudien arbetat mot är också uppnådda, som t.ex. att följa upp studien "Validering i Gävleborg" (Marianne André), identifiera och beskriva nuvarande strukturella mönster och strategier, ange ett strävansmål för Region Gävleborg i det fortsatta arbetet med validering, ta reda på hur valideringens kostnader fördelas och sprida resultatet av denna förstudie.

Nyskapande och innovativt

Förstudien har etablerat en ny sammansättning av referensgrupp och styrgrupp med representanter från alla länets kommuner, inklusive Hälsinglands utbildningsförbund, från

Yrkeshögskolan Gävleborg, valideringsexperter, en sektionschef med ansvar för etableringen från Arbetsförmedlingen i Västra Gästrikland, en handläggare med erfarenhet av validering från Arbetsförmedlingen Ljusdal, Högskolan i Gävle, Region Gävleborg samt rektor för SFI i Sandviken. Dessa grupperingar utgör en utmärkt plattform för att se de lokala och verksamhetsmässiga behoven och möjligheterna för ett fortsatt arbete med ett regionalt valideringscentrum. Personerna representerar stora delar av regionen.

Förstudien har även initierat ett eventuellt framtida samarbete med Dala valideringscentrum, med tanke på samordning av validering när det gäller lite mer ovanliga yrken samt erfarenhetsutbyte. Med tanke på en ny framtida indelning av regioner i landet är detta extra betydelsefullt.

Nyskapande med tanke på att inget valideringscentrum har funnits i Gävleborg, dock i andra delar av landet. Arbetet i projektet har också visat att attityder till validering är betydelsefulla för att nå resultat. Det finns en dimension av värderingsfrågor och attitydförändring i projektet som är nyskapande. Det handlar inte enbart om okunskap i arbetet med validering, utan det handlar också dessvärre om ovilja i vissa fall.

Genom en mailförfrågan till riksdagsledamot och ordförande i arbetsmarknadsutskottet Raimo Pärssinen om ett möte, tackade han ja till detta där även regionråd Carina Blank deltog. På så sätt hade vi möjlighet att sprida våra idéer och tankar om hur validering bör bli en betydande del i den tillväxtfråga speciellt vår region brottas med. Gävleborgs län är unikt med den lägsta utbildningsnivån i landet och den högsta arbetslösheten. Det är av största vikt att Gävleborgs län ligger i frontlinjen med validering av utrikesfödda. Viktigt är att både de kommunala-, regionala- samt rikspolitiska nivåerna prioriterar valideringsfrågan.

Efter en förfrågan till projektledaren (samt två från styrgruppen) deltog projektledaren och André från styrgruppen i ett seminarium där en representant för Näringsdepartementet deltog samt Coompanion, i Hudiksvall den 25/4. Näringsdepartementet önskade träffa några som har valideringsfrågan aktuell i Gävleborgs län. Vi fick kort framföra information om valideringsarbetet som sker i länet.

Projektbeskrivning, uppfyllelse av syfte, mål och målgrupp

Allmänt om validering

I förstudien ses validering som ett nödvändigt verktyg för att få målgruppen utrikes födda på rätt plats så snabbt som möjligt. Förstudien ska också samla regionens lokala valideringskompetens för att se behovet av ett valideringscentrum i Gävleborgs län.

Utgångspunkterna för validering är sammanfattningsvis:

- att hitta rätt nivå och ge behörighet till vidare utbildning,
- att förkorta eller anpassa en pågående utbildning och kunna tillgodoräkna sig tidigare utvecklad kompetens samt
- att dokumentera sin kompetens för arbetslivet inför anställning, eget företagande, kompetensutveckling eller omställning

Validering är som tidigare nämnts ett bredare begrepp som, utöver utbildning, även innefattar bedömning och värdering av kunskaper, färdigheter och förmågor, som kan ha införskaffats genom formellt, informellt eller icke formellt lärande. En individs reella kompetens kan därmed utgöras av kunskaper såväl från organiserad utbildning inom eller utanför det offentliga utbildningsväsendet eller genom erfarenheter från arbets- eller vardagslivet.

Bedömning av reell kompetens utförs exempelvis av yrkeslärare/bedömare, branschorganisationer samt privata och offentliga utbildningsanordnare. När det gäller just bedömning av utländsk utbildning är det ansvariga myndigheter, till exempel Universitets- och högskolerådet, Myndigheten för Yrkehögskolan, Socialstyrelsen, Fastighetsmäklarnämnden eller Verket för högskoleservice som utför bedömning av utbildning samt eventuellt utdelar legitimation.

Arbetet med validering är en tillväxtfråga som omfattar ekonomisk vinning för såväl individen som offentlig och privat sektor. Arbetet med validering i projekt Valborg är att betrakta som ett arbete för hållbar utveckling i alla de delar som Region Gävleborg föreskriver i anvisningarna. Validering av utrikes födda innefattar även en förbättrad hälsa genom att det snabbar på inträdet på arbetsmarknaden och då även påbörjar inkluderingen i samhället. Både inkludering och ett inträde på arbetsmarknaden av utrikes födda har genom flera studier visat sig påverka individens hälsa på ett positivt sätt, med påföljden att ohälsotalen sjunker och därmed kostnader för såväl Försäkringskassan som sjukvård. Validering av kompetenser minskar också studietiden eftersom man då kan tillgodoräkna sig vissa kurser. Den kortare studietiden bidrar då till att utrikes födda snabbare kan komma till självförsörjning samt att arbetsgivarna snabbare kan nyttja utrikes föddas kompetens. Det är även en matchningsfråga, eftersom man på flera ställen i vår region ser ökade arbetslöshetssiffror, främst hos utrikes födda (ca 40 % i länet, men upp till 60% i vissa kommuner) samtidigt som fler arbeten kommer ut via Arbetsförmedlingen, paradoxalt nog. Validering kan dock minska arbetslösheten markant om det används på ett effektivt sätt samt blir tillgängligt för den stora gruppen som har kompetens men är i utanförskap. I övrigt är arbetslösheten en katastrof för den enskilde individen. Beroendet av andra för sin försörjning är lika total som känslan av att vara oönskad. Även för samhället är arbetslösheten en börda, det blir mindre arbete utfört och mindre förs till det gemensamma. Genom validering blir det också tydligare för arbetsförmedlarna och arbetsgivarna att se de kompetenser utrikes födda besitter, och medför även att trösklarna på arbetsmarknaden sänks tack vare att kompetenser synliggörs, som annars skulle varit dolda för arbetsgivarna. Detta bl.a. genom att den arbetssökandes utbildningssystem eller yrkesinnehåll i hemlandet inte är känd. Yrken kan variera innehållsmässigt samt utbildningsmässigt från land till land. Det blir troligtvis inte lika skrämmande att anställa en person med exempelvis annorlunda namn, utseende eller kultur, om de kan uppvisa ett svenskt valideringsintyg, legitimerat av svenska arbetsgivare och branscher. Det kan också bidra till att på sikt ändra attityder som handlar om att det endast är det nationella sättet att utbilda som är kvalitet. Det finns ett sätt att betrakta svensk utbildning som det enda rätta, som behöver förändras. Sverige är inte världsbäst på vare sig grundutbildning eller yrkesutbildning. Validering kan också ge redan anställda en möjlighet att påvisa en högre kompetens än deras nuvarande anställning. Detta kan medföra ny lön, nya arbetsuppgifter och eventuellt en kompetensutveckling. Vidare lämnar man ett enklare jobb ledigt, som någon annan kan fylla underifrån. Tröskeln från att vara arbetssökande och utanför arbetsmarknaden till de enklare jobben blir lägre. De som redan är etablerade kan ta de mer avancerade och kompetensfyllda jobben, och således karriärväxla. Validering handlar vidare om en komplex attitydproblematik. Sedan augusti år 2012 finns det visserligen nationella kriterier och riktlinjer för validering av reell kompetens, men hur detta tas emot i praktiken är inte självklart. I utarbetandet av dessa var EU:s gemensamma principer och EU-kommissionens riktlinjer, liksom nationella erfarenheter vägledande. Syftet var att skapa en nationell struktur för att säkerställa kvalitet, rättssäkerhet, likvärdighet och legitimitet. För personer med utländsk utbildning och erfarenhet krävs ofta att denne valideras, godkänns, av berörd myndighet. Den kan vara godkänd och ändå inte leda till arbete. Det finns en negativ attityd hos arbetsgivare som påverkar detta. Det finns även en utbredd okunskap av utrikes föddas kompetens hos arbetsgivare, som studien i projektet visar där vi kontaktade 50 arbetsgivare, se sid 7.

Synsättet på värdet av annan kompetens behöver bearbetas och goda exempel behöver synliggöras.

Projektgrupp

Mia Eriksson har varit projektledare på heltid, och den enda som varit direkt finansierad av förstudiens finansiär Region Gävleborg. Övriga i projektledningen har varit medfinansiärer. Lotta Delin har arbetat i projektledningen ca 75 % från november till i början av februari då hon gick i pension. Lotta har bidragit med stor erfarenhet av att arbeta projektbaserat, regionalt och har ett stort kontaktnät som vi utnyttjat när det gäller den första kontakten med länets kommuner. Johnny Sandgren, enhetschef på enheten LOK-center (Lokalt center för omställning och kompetensinsatser), även ordförande i Sandvikens lokala kompetenscentrum/forum, har de första månaderna arbetat ca 30% men efter Lottas pensionering har han gått upp och arbetat ca 40% och då varit delaktig främst i möten med kommuner, deltagit och delvis planerat studieresorna samt deltagit i flera konferenser. Elisa Norell, receptionist och web-ansvarig på LOK-center har under de första månaderna arbetat ca 25% i projektet, men från och med januari gått upp till 60 % och tagit stort ansvar när det gäller den ekonomiska redovisningen, ansvarat för all information på hemsidan, hjälpt till att utarbeta informationsmaterial samt kontaktat ca 50 företag med frågor kring validering. Det har även funnits fler inom Arbetslivsförvaltningen Sandvikens kommun som bidragit med tid och engagemang.

Projektets mål och aktiviteter för att nå dessa

Projektets övergripande mål har varit att ligga till grund för en ESF-ansökan och bilda en regional referensgrupp.

Projektets delmål har varit:

- följa upp och utgå från studien ”Validering i Gävleborgs” slutsatser
- identifiera nuvarande strukturella mönster rörande validering
- beskriva översiktligt dagens strategier för validering
- beskriva ett möjligt strävansmål för Region Gävleborg avseende validering
- ta reda på översiktligt vilka som finansierar validering idag och hur kostnaderna fördelar sig
- sprida resultatet i form av slutrapport av förstudien till olika intressenter

De första veckorna av förstudien ägnades åt att utarbeta en bra projektplan, se bilaga 1. Följande tid ägnades åt att läsa in material kring validering, kontakta länets kommuner för att boka möten och åka på ett par konferenser.

Projektledningen försökte sedan få en överblick av den valideringskompetens som finns i regionen, genom att träffa kompetensstrateger från Region Gävleborg, söka och läsa in rapporter och material via Internet och tips från Regionens representanter. Läs Arbetsförmedlingens regionala rapport ”Arbetsmarknadsutsikter våren 2015 MP X.pdf” som redovisar vilka branscher som har brist på arbetskraft i länet m.m. Dessvärre visade det sig att det inte finns någon enskild organisation eller person som har den regionala överblicken i vår region idag. Det syns finnas ett behov av detta. Detta pekar på att ett valideringscentrum bör tillskapas, för att samla dessa frågor och kompetenser i ett forum. I tillskapandet av ett regionalt valideringscentrum måste all tillgänglig kompetens, som finns, tillvaratas.

Ett samarbete med Arbetsförmedlingen har pågått i olika former för att få insyn i deras möjligheter och nuvarande system kring validering. Arbetsförmedlingen upphandlar valideringstjänster på central nivå som ska kunna användas för arbetssökande med uttalade behov av validering. Valideringstjänsterna finns i det så kallade utbildningsregistret som alla handläggare på arbetsförmedlingen har tillgång till. De yrkesområden som nu upphandlas har en efterfrågan på arbetskraft och utbudet kan variera genom tiden.

Ansenlig tid har också lagts ner på att överblicka det pågående arbetet på nationell nivå, där många nya förslag tagits fram bara under dessa sex månader, t.ex. en ny valideringsdelegation, snabbspår o.s.v.

Projektgruppen utgick även från den Regionala utvecklingsstrategin, RUS, där man kunde hitta stycken som förordade ett bättre valideringsarbete. ”Validering är ett redskap för livslångt lärande. Genom att validera kompetens stärks individer och därmed får såväl arbetsliv som samhälle nytta av viktiga kunskaper. Arbetet med validering bör därför utvecklas.” sidan 25. Det handlar om att stärka individen. RUS målområde smart samverkan och tillgängliga miljöer är en utgångspunkt.

Efter årsskiftet reste projektledningen runt i länet för att träffa representanter från kommunerna. Syftet var att upplysa, undersöka och diskutera validering. Tack vare ett stort intresse hade de flesta kommuner bjudit in personer från både näringslivssidan, arbetsmarknadsenheter, vuxenutbildningen, Studie- och yrkesvägledare och handläggare inom etableringen hos Arbetsförmedlingen. Vi ställde frågan om en representant för respektive kommunen till vår regionala referensgrupp. I de allra flesta fall utsågs denne på plats, i andra fall återkom vår kontaktperson och lämnade ett namn.

Styrgruppen konstituerades i början av januari och hann med två möten förutom slutkonferensen där de flesta deltog och referensgruppen träffades fysiskt vid ett tillfälle men har haft mailkonversation och träffades slutligen på slutkonferensen.

Projektledningen har också till viss del satt sig in den nya Svenska referensramen för kvalifikationer, SeQF. SeQF ska göra det enklare att jämföra svenska och utländska utbildningar, och på sikt även andra kvalifikationer som arbetslivserfarenhet. Den är indelad i åtta nivåer som visar hur omfattande kunskaperna, färdigheterna och kompetenserna är. Exempelvis räknas nivå fyra som gymnasienivå, nivå fem och sex är Yrkehögskolenivå och nivå åtta är den högsta akademiska nivån. Ca 40 europeiska länder tillhör EQF, den europeiska referensramen. I Sverige kan nu utförare utanför det ordinarie utbildningssystemet ansöka om att bli placerad på en nivå inom SeQF.

Uppföljning av delmål

Uppföljning av Marianne Andréns slutsatser genomsytrade hela förstudiearbetet. Förstudien visar att validering är en viktig del för ökad tillväxt och ökad matchning på arbetsmarknaden. Detta har vi tydligt kunnat se genom att ta del av t.ex. Arbetsförmedlingens siffror vid den nationella konferensen för validering i Borlänge den 25 november, Arbetsförmedlingens prognoser och genom möten med flera chefer inom Arbetsförmedlingen som påvisat att antal arbeten ökar samtidigt som antalet arbetssökande, som ej är direkt matchningsbara, till samma jobb, också ökar. Den största gruppen utanför arbetsmarknaden är utrikes födda.

Andréns slutsatser visar att validering är en viktig del av integrationsarbetet. Genom de möten vi genomfört i länets kommuner, genom de konferenser vi varit på och genom att ta del av nationell information om att korta vägarna för utrikes födda in på arbetsmarknaden.

Att erbjuda och möjliggöra kompetensutveckling i anslutning till en genomförd validering är naturligtvis avgörande för att valideringen ska nå sitt fulla syfte. Enligt Arbetsförmedlingen har de ett stort antal kortare kurser och utbildningar upphandlade. I andra fall är det dock oklart vem som ska finansiera den kompletterande utbildningen. Enskilda arbetsgivare kan naturligtvis ordna sådan, men det är en kostnadsfråga.

Avslutningsvis påpekar Andrén att själva valideringen måste vara kvalitetssäkrad för att bli legitim. Begreppet kvalitetssäkrad är dock ett allmänt begrepp som behöver konkretiseras och utvecklas för validering. Enligt den överblick projektet genomfört hur själva valideringen kan gå till, är det avgörande att valideringen genomförs enligt branschernas egna krav och modeller, helst på nationell nivå. Andra vägar prövas också, då man t.ex. tillsätter lokala styrelser/fokusgrupper enligt Nordiskt valideringsforums modell. Detta kan vara en fördel när det gäller yrken på lägre nivå, där första steget är att få lokal behörighet och komma ut på arbetsmarknaden, som t.ex. inom handel eller som cykelreparatör. Detta innebär alltså att de lokala företagen inom branschen validerar personen och denne får legitimitet i den lokala miljön. Fördelarna med detta är att de företagsrepresentanter som sätter sitt namn på att en viss person är validerad, går i god för dennes kompetens och kan få gott genomslag i det lokala samhället. Man kan se det som ett nätverk för de som ej har egna nätverk. Nackdelen blir dock att valideringen riskerar att tappa sin legitimitet gentemot branschen som helhet och i ett större geografiskt perspektiv. Människor bör också vara flyttbara, EU vill se en rörlig arbetsmarknad, och detta kan motverka de intentionerna. Målet skall ses i perspektivet av enskildas möjligheter att flytta.

Projektledningen har deltagit på de Lokala kompetenscentrumens regiongemensamma möte i november, för att få en bild av valideringen i länet och informerat om förstudien. Vi har sedan försökt bygga på kunskapen i frågan genom möten med Högskolan i Gävle (både med Andrén och antagningsenheten som arbetar med breddad rekrytering), Yrkeshögskolan både på regional samt lokal nivå i Sandviken, företrädare för Vård och omsorgscollege i regionen, träffat tre olika ”experter” på validering; förutom Marianne Andrén även Anders Krantz och Per Ahlqvist, flera företrädare för vuxenutbildningen och SFI i länet. Deltagit i möte tillsammans med företrädare för Regionen i Söderhamn för att lyssna på information av Nordiskt valideringsforum från Skellefteå, tillsammans med tjänstemän och politiker från Söderhamns kommun samt chefen för Arbetsförmedlingen i Söderhamn, Bollnäs och Ovanåker. Vi har vidare arbetat med identifieringen genom att delta på konferenser; nationell valideringskonferens/slutkonferens för Dala valideringscentrum, SeQF- konferens i Västerås anordnat av Myndigheten för yrkeshögskolan, utvärderingskonferens för ESI-fonderna i Stockholm, deltagit på Arbetsmarknad- och Näringslivsdagarna i Uppsala inklusive förkonferensen som inriktade sig speciellt på integration samt studiebesök i Göteborg på Validering Väst, Örebro valideringscentrum och Dala valideringscentrum.

Studieresan till Göteborg och Validering Väst samt Örebro valideringscentrum genomfördes den 9-11 mars. Resan arrangerades av två i projektledningen, där resan var finansierade av projektet. Vi bjöd in övriga intresserade att delta, dock på egen bekostnad. Det visade sig att det fanns intresse och fem personer valde att följa med. De kom från Region Gävleborg, Folkuniversitetet, Högskolan i Gävle, utbildningsansvariga från Ljusdal samt Hudiksvalls kommun. Studiebesöken gav oss en bra bild av hur de två centren fungerade. Validering Väst som är en mycket erfaren organisation i frågan, arbetar mer som en motor i Västra Götalandsregionen inklusive 49 kommuner via Kompetensplattformen. De är en stödstruktur för validering, som utvecklar och sprider branschvalideringsmodeller, utbildar handledare för yrkesbedömning, stödjer den nationella valideringsdelegationen m.m. Örebro valideringscentrum arbetade mer med vuxenutbildningen och validerade själva i några ämnen och yrken på gymnasienivå, och inriktade sig mer på individen.

På vår egen slutkonferens där många representanter med kompetens i frågan deltog sammanfattade vi förstudiens resultat och fick sedan, genom gruppdiskussioner och redovisningar kunskap om hur deltagarna såg på valideringsfrågan. De som deltog kom från följande verksamheter: Region Gävleborg, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen, Högskolan i Gävle, Yrkeshögskolan, vuxenutbildningen, SFI, Integrationsenhet, Utbildningscentrum, konsulter inom validering, Dala valideringscentrum, Hälsinglands utbildningsförbund, Work for you, Folkuniversitetet och alla länets kommuner. Dagen avslutades med en utvärdering av förstudiens utvärderare, se bilaga 2.

Styrgruppens sammansättning ser ut som följande:

Ordförande Minna Holmqvist- rektor SFI Sandvikens kommun

Anna Magnusson Kroon- Sektionschef för etableringen, Arbetsförmedlingen i Västra Gästrikland

Marianne Andrén- Högskolan i Gävle samt författare till rapport som förstudien bygger på

Kent Bogren- Kompetensstrateg Region Gävleborg

Per Ahlqvist- konsult validering

Referensgruppens sammansättning ser ut som följande:

Gävle kommun- Niclas Engberg

Sandvikens kommun- Johnny Sandgren

Hofors kommun- Stefan Carlehäll

Ockelbo kommun- Carina Söderbäck

Hudiksvalls kommun- Monica Klefbom

Ovanåkers kommun- Lena Hisved

Ljusdals kommun- Lena Jonasson

Söderhamns kommun- Klas Tallvid

Bollnäs kommun- Klas Tallvid

Nordanstigs kommun- Klas Tallvid

Arbetsförmedlingen- Anna Nordlund

Yrkeshögskolan Gävleborg- Lotta Nilsson

Konsult validering- Anders Krantz

En kartläggning har genomförts där ca 50 företag från olika branscher i länets samtliga tio kommuner tillfrågats om validering. Resultatet på frågan; ”Har du kommit i kontakt med validering när det gäller dina anställda?” var dock nedslående då endast två företag hade validerat personal, och detta i kostnadsfria pilotgrupper i modellen ”Industriteknik Bas” via Triple Steelix, men inte specifikt till utrikes födda. En annan fråga som ställdes till företagen var; ”Har du kommit i kontakt med validering på annat sätt än hos dina anställda?” Svaret blev ganska enhälligt, att vetskapen och kunskapen om validering är mycket bristfällig hos både mindre och större företag. Då begreppet och processen med validering förklarades insåg de flesta av företagen nyttan med det och att behovet är stort då det i många branscher/områden råder brist på arbetskraft med dokumenterad kompetens. En annan insikt var, att om möjligheten till validering synliggjordes och blev mer tillgänglig så skulle fler utrikes födda, efter en validering, våga söka fler jobb och därmed öka sina chanser till anställning.

Ett möjligt strävansmål för Region Gävleborgs fortsatta arbete är att ansöka om pengar från Europeiska socialfonden samt eventuellt även Regionalfonden. I kommande utlysning den 15/5 är ett av prioriteringsområdena Integration och mångfald. Strävan bör vara att ansöka om ett projekt där ett regionalt valideringscentrum kan byggas upp, men projektet bör även ha deltagare som kartläggs, valideras vid behov samt får en kompletterande utbildning där det är möjligt, inom ramarna för ESF.

Valideringscentrums funktion bör undersökas noggrannare, men enligt de resultat vi fått, är majoritetens uppfattning att centrat bör vara av samordningsfunktion, en mäklare och motor i valideringsarbetet. Centrat bör kunna ge stöd till individer, men också till kommuner, arbetsgivare och utbildningsanordnare. Centrat bör samverka med andra centra, som t.ex. Dala Valideringscentrum men även de mer rutinerade som Validering Väst, Örebro och Malmö. Centret bör ha uppdaterad information om det nationella arbetet inom validering, SeQF, utbildningar, branschstandarder, finansiering, Arbetsförmedlingens möjligheter samt arbetsmarknadens ständiga förändring m.m. Förslagsvis bör det inrättas ett speciellt nummer att ringa t.ex.; ”11 78 Valideringsrådgivningen”. Det behöver inte, som tidigare nämnts, vara ett fysiskt ställe man åker till för att validera sig på. Detta bör i stället ordnas lokalt, men med möjlighet att samordna, i vissa fall regionalt men även nationellt. Centrat bör använda olika modeller för validering, beroende av ärende. En viktig del kan vara att skriva avtal med både valideringsutförare men även utbildningsanordnare. Plattformen bör även arbeta strukturellt genom att påverka politiker på olika nivåer att lösa vissa hinder, som t.ex. finansiering av validering, lagar och regler som kan påverka negativt.

Fördelningen av kostnader för validering har delvis varit svår att få fram. När det gäller inskriva hos Arbetsförmedlingen är villkoren klara, valideringen, resa och uppehälle betalas av Arbetsförmedlingen. När det gäller validander på vuxenutbildningen i kommunal regi kan kostnaden tas på den ordinarie verksamheten där utrymme finns, validanden själv kan också finansiera valideringen via studiemedel. Vissa företag kan säkert idag tänka sig att finansiera en validering, men vi har inte hittat något sådant exempel. När det gäller övriga finns inget tydligt svar.

Enligt hållbarhetstanken har projektledaren samt projektledningen åkt buss och tåg på alla de möten, studiebesök samt konferenser där det varit möjligt. Vid vissa tillfällen har bil använts av tidsbesparande anledning och då har samåkning tillämpats. Av samma tanke valdes platsen för slutkonferensen, så nära den största järnvägsknuten i länet som möjligt, d.v.s. vid Gävle station. Alternativet var också ekonomisk hållbart enligt den utsatta budgeten.

Inga verksamhetsmässiga eller större ekonomiska avvikelser har skett under projekttiden.

Sammanfattande analys

I utvärderingen som gjordes av docent Åsa Morberg, (bilaga 2) lyftes det tydligt fram att en kritisk analys bör vara kontinuerligt framskriven. Det går inte att enbart göra en analys i slutet av ett projekt. Kritisk analys har gjorts kontinuerligt för att ha en möjlighet att justera arbetsmodellen kontinuerligt. Här bör finansiären se över anvisningarna till förstudier. Det är en viktig iakttagelse i projektet enligt utvärderaren.

Projektets övriga resultat och effekter på längre sikt

En i projektledningen deltog i de s.k. ”Sverige tillsammans-dagarna” som anordnades i Gävle, för Gävleborgs län och Uppland, och lyssnade då till när Landshövding Per Bill pratade om integration. I ett samtal efteråt om vårt arbete med validering föreslog han då att vi skulle kontakta hans sekreterare för att boka ett möte med honom. Vi fick sedan en inbjudan om ett frukostmöte, där endast Landshövdingen och projektledningen deltog. Det blev ett intressant möte, där Landshövdingen visade sig insatt i valideringsfrågan och lovade att slå ett slag för saken i relevanta sammanhang. Mötet var viktigt med tanke på att han sitter i den Kommunala samordningsgruppen och Regionala strukturfondspartnerskapet där besluten för kommande ESF-projekt tas.

Resultatspridning samt information och offentliggörande

I alla sammanhang där projektet presenterats, via pappersbroschyrer, på webben, i presentationer och även muntligt, har det tydligt framgått att projektet finansierats av Sandvikens kommun och Region Gävleborg. En skylt med regionens logotype sitter även utanför projektledarens kontor.

Resultatspridning har varit ett medvetet, prioriterat område inom projektet. En orsak är den stora okunskap många visar kring validering. Validering är också ett vitt begrepp, som kan tolkas på många olika sätt.

Förstudien har använt en befintlig hemsida, www.loksandviken.se, LOK är enheten inom Arbetslivsförvaltningen där projektledaren arbetar (Lokalt center för omställning och kompetensinsatser). Vi har kontinuerligt lagt ut relevant information, beslutet från Region Gävleborg, projektplan, protokoll, minnesanteckningar, nyhetsbrev och presentationer på denna sida. Där finns även en kort beskrivning av projektet och att Region Gävleborg delvis finansierat förstudien. Vi har tryckt upp en informationsbroschyr i fickformat med en kortfattad information, finansiärerna finns med samt hänvisning till hemsidan och kontaktuppgifter till projektledaren.

8 stycken nyhetsbrev har skrivits, där aktiviteter och information skickats ut. Detta har skett varannan, var tredje vecka. Prenumeranterna har stigit från ca 80 till 113 stycken i slutet av projektet.

Politiken har på lokal nivå i Sandviken, Arbetslivsnämnden, först godkänt förstudieansökan, sedan fått en återkoppling vid ett möte om förstudiens uppnådda resultat i början av februari, ny uppföljning ska ske i maj. Ett möte med kommunstyrelseledamot och ersättare i Regionrådet Carl-Ewert Ohlsson har också skett med information om förstudien för spridning i dessa sammanhang.

Spridning av slutrapporten kommer att ske via nyhetsbrevet, till alla som deltog på ValBorgs slutkonferens, till ledningsgruppen inom Arbetslivsförvaltningen i Sandvikens kommun, samt att den kommer att finnas tillgänglig på hemsidan som förstudien använt under projekttiden www.loksandviken.se.

Koppling till andra projekt

Dala valideringscentrum avslutade sitt ESF-projekt i samband med att ValBorg startade sin förstudie. Vi deltog på deras slutkonferens, som även var en nationell valideringskonferens, i Borlänge den 25 november. Vi har sedan haft kontakt med projektledningen samt haft ett möte i mars, då både för att lyssna på erfarenheter och råd inför framtiden. Men även en fråga om ett eventuellt samarbete i framtiden.

I den kartläggning av företag i länet som vi genomförde, där frågor om validering ställdes, användes en förteckning på företag som deltagit i ESF-projektet Bra Före, som avslutades 2013.

Projektledningen samarbetade också med det lokala projektet ”Första steget”, feriepraktik för gymnasieelever bosatta i Sandvikens kommun. Genom att Första stegets projektledning tog kontakt med ca 100 arbetsgivare, i syfte att få feriepraktikplatser, ställde de även frågan, när det var möjligt, om arbetsgivarna kände till validering.

Det stora samarbetet inom industrin i tre regioner, Gävleborg, Dalarna och Västmanland, Triple Steelix, använder sig av en valideringsmodell som heter IndustriTeknik Bas, detta fick vi information kring av Lennart Söderberg på Näringslivskontoret i Sandviken. Vi bokade också in ett möte med en ledande person inom Triple Steelix, tyvärr blev detta möte inställt p.g.a. sjukdom.

Övrigt

Förstudien kommer, enligt beslut att överlämnas till Region Gävleborg, Kompetensforum Gävleborg samt avdelning arbetsmarknad och kompetens. Den kommunala samrådsgruppen har den 8 april sagt ja till att gå vidare med en ESF- och eventuellt ERUF-ansökan gällande att få nyanlända kvinnor och män i yrkesför ålder med utbildning och eller yrkeserfarenhet in på arbetsmarknaden så snabbt som möjligt. Ansökan ska lämnas in senast den 31 augusti 2016 och ett projekt kan då starta tidigast i januari 2017. Viktig är dock att finansiering för implementering i ordinarie verksamhet redan i starten av projektperioden finns på agendan hos projektägaren, i detta fall Region Gävleborg. Om verksamheten bör delfinansieras från annat håll, kan vara en fråga för utredning i projektet. Projektet ska troligtvis bl.a. innehålla en uppbyggnad av ett regionalt valideringscentrum. I ansökan bör det preciseras vilken funktion detta bör ha och att ValBorgs slutrapport tas i beaktning.

Slutord från projektledaren

Som nybörjare inom området validering har det varit en spännande och intensiv resa att försöka att få en överblick om dels läget i vår region, Gävleborg, och dels hela valideringsfrågan som visat sig vara mycket komplex, på bara sex månader. Det har heller inte underlättat att det nationella förändringsarbetet verkligen tagit fart den senaste tiden, men samtidigt har jag förstått, mycket välbehövligt och efterlängtad. Jag blir snarare förvånad att inte mer hänt de senaste 15-20 åren, när jag har träffat människor med stor erfarenhet och kompetens i frågan.

Med en bakgrund som lärare och senare projektledare för ett relativt stort arbetsmarknadsprojekt finansierat av ESF, "Arbetslust" 2012-2014, där målgruppen var vuxna långtidsarbetslösa, med en majoritet av utrikes födda, har jag ändå erfarenheter som visat sig värdefulla i valideringsfrågan. Jag önskar att jag hade haft större kunskap om de möjligheter som faktiskt finns, tidigare, speciellt hos Arbetsförmedlingen gällande validering, när jag stötte på många med lång tid i Sverige, kompetens inom ett yrke men fortfarande utanför arbetsmarknaden.

Jag har medvetet låtit bli att ta ställning och värdera olika tankar och modeller under förstudietiden, få fram så mycket som möjligt, detta för att kunna lyssna ordentligt samt för att ingen ska känna sig hämmad.

Personligen önskar jag ett valideringscentrum i Region Gävleborgs regi, med ett kontor i länets största knutpunkt Gävle, där 3-4 personer med olika typer av kompetenser arbetar med att serva hela regionens behov i frågan. Personalen skulle arbeta nätverksbaserat, vara rörliga samt hela tiden ha koppling till det nationella arbetet. De skulle ha en fot på arbetsmarknaden via branscher och en annan fot i utbildningssystemet, för att kunna täcka hela processen.

Mitt hjärta brinner för mångfald och att vi ska se nyttan, utvecklingen och tillväxten mångfald bidrar till. Vi måste ta tillvara på den enorma kompetens som kommer till Sverige, där

majoriteten av de som nu kommer, är i arbetsför ålder och ca 30% har en utbildning som motsvara lägst en gymnasieexamen, eller yrkeskompetens. Vi måste hjälpa till att synliggöra deras kompetens, där validering är ett sätt, för att de snabbare ska bli självförsörjande och en del av samhället.

Underskrift och datering

Mia Eriksson, projektledare

Sandviken den 29/4 2016
